

**ANALÝZA, REKONŠTRUKCIA
A HODNOTENIE ARGUMENTOV
PROJEKT APVV 17-0057**

Projektové stretnutie – Papradno, 22.-24.8.2018

Lukáš Bielik

1 ANOTÁCIA

- Projekt sa sústreďuje na problém argumentov, resp. inferencií *deduktívneho* i *nededuktívneho* charakteru, ktorých hodnotenie **nie je** v danom komunikačnom kontexte alebo teoretickom rámci **jednoznačné**.
- **A:** Prípad, keď jeden a ten istý argument vyjadrený v prirodzenom jazyku je rekonštruovaný v odlišných formálnych alebo semi-formálnych teoretických rámcoch, ktoré pôvodnému argumentu pripisujú odlišné logické i mimologické vlastnosti (napríklad platnosť v systéme S_i , vyvrátiteľnú prijateľnosť, induktívnu silu a pod.).
- **B:** Prípad, keď rekonštrukcia konkurenčných argumentov (vyjadrených v prirodzenom jazyku) v tom či onom teoretickom argumentačnom rámci neposkytuje jednoznačné dôvody na preferenciu jedného z nich, a neposkytuje ani dostatočné vysvetlenie toho, prečo jednoznačné hodnotenie nie je v danom prípade možné.

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKO

- **Existujú** také jednoznačné a objektívne *logické*, *metodologické* a *pragmatické* aspekty argumentu (konkurenčných argumentov), resp. kontextu jeho (ich) použitia, ktoré umožňujú jeho (ich) komplexnú, definitívnu a jednoznačnú rekonštrukciu a hodnotenie argumentu, no my ich *nepoznáme* alebo *nemáme k dispozícii* taký explicitný *profil* ich relevantných *vlastností*, ktorý by takéto jednoznačné hodnotenie umožňoval, resp. ktorý by dokázal vysvetliť, prečo v danom prípade nie je jednoznačné hodnotenie k dispozícii.

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKO

- **Argument** je taká postupnosť výrokov (propozícií) vyjadrených v určitom jazyku J , pre ktorú platí, i) že ju v rámci jazyka určitého formálneho alebo semi-formálneho systému S_i možno rekonštruovať ako inferenčnú reláciu $R(\Phi, Z)$, kde Φ je množina premís (predpokladov), Z je záver (téza) argumentu; a ii) inferenčná relácia R je použiteľná na jeden alebo viaceré z nasledujúcich **metodologických cieľov**: a) objektívna *podpora* (zdôvodnenie) tézy Z , resp. jej *spochybnenie*; b) *zmena databázy presvedčení* (nejakého aktéra); c) *vysvetlenie*; d) *predikcia*; e) *retrodikcia*; f) *zdôvodnenie* (motivácie) *konania*.

3 CIELE

- predložiť a overiť *profil* takých *relevantných logických, metodologických a pragmatických vlastností argumentov*, ktoré budú umožniť ich *komplexné a jednoznačné hodnotenie*, alebo poskytnú *adekvátne vysvetlenie, prečo nie je* takéto hodnotenie v prípade daného argumentu, resp. páru argumentov *možné*;

4 OBLASTI EXPERTNÉHO DISKURZU

○ 6 základných oblastí:

- Právo
- Etika
- Sociológia
- Ekonómia
- Politológia, resp. politický diskurz
- Ekológia a environmentalistika

○ Kde hľadať?

- rozsudky a judikáty národných a medzinárodných súdnych inštitúcií; expertné stanoviská, „policy papers“, hodnotiace a výskumné správy medzinárodných inštitúcií (OSN, Európska komisia, OECD, Svetová banka, Medzinárodný menový fond, Európska centrálna banka), think-tankov (napr. RAND Corporation, Greenpeace, Economic Policy Institute, WHRC) a prestížnych periodík (Financial Times, The Economist, Wall Street Journal).

5 VÝSKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

- O1: Ak dva teoretické prístupy rekonštruujú a hodnotia jeden a ten istý argument (v pôvodnej jazykovej formulácii, t. j. v nerekonštruovanej podobe) odlišne, na základe akých kritérií máme preferovať práve jeden z nich (resp. odmietnuť oba prístupy)?
- H1: Odpoveď na O1 predpokladá, že máme k dispozícii dostatočne bohatý teoretický rámec, v ktorom sa dajú reprezentovať odlišné hodnotenia oboch (resp. viacerých odlišných) konkurenčných teoretických rámcov, a ktorý umožní reprezentovať odlišné hodnoty jednotlivých parametrov. K presnej špecifikácii odpovede na túto otázku chceme dospieť v hlavnej fáze riešenia projektu. V tejto chvíli máme „len“ rámcovú hypotézu, že náš klasifikačný systém poskytne základ pre formuláciu ďalších preferenčných princípov.

5 VÝSKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

- O2: Existuje taký (minimálny) klasifikačný systém argumentov, ktorý na základe komplexných logických, metodologických a pragmatických parametrov poskytuje dôvody na preferenciu jedného z dvojice konkurenčných argumentov, prípadne vysvetľuje, prečo sa v danom prípade nemožno rozhodnúť v prospech žiadneho z argumentov?
- H2: Existuje taký (minimálny) klasifikačný systém identifikácie, rekonštrukcie a hodnotenia argumentov, ktorý poskytuje množinu parametrov, ktorých špecifikácia postačuje na jednoznačný výber jedného z dvojice (n-tice) konkurenčných argumentov. A v prípadoch, v ktorých nie je takáto selekcia možná, tento systém poskytuje testovateľné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré nie je možné definitívne preferovať ani jeden argument.

5 VÝSKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

- O2.1 Ak taký klasifikačný systém existuje, ktoré parametre LMP-profilu argumentu sú (minimálne) postačujúce pre výber jedného z dvojice (n-tice) konkurenčných argumentov?
- H2.1: Množinu logických, metodologických a pragmatických parametrov, ktoré sú východiskom nášho skúmania, tvoria:

1. Štruktúra argumentov
2. Druh vzťahu podpory medzi premisami a záverom argumentu
3. Druh garantovateľnosti premís
4. Špecifikácia modálneho charakteru premís a záveru
5. Metodologický cieľ (potenciál) použitia argumentu
6. Druh informácie obsiahnutej v premisách, resp. v závere argumentu
7. Kontext výskytu argumentu a jeho forma
8. Pragmatický cieľ/zmysel použitia argumentu

Tieto kritériá sú postačujúce na výber jedného spomedzi konkurenčných argumentov; resp. postačujú na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré nie je možné preferovať ani jeden z konkurenčných argumentov.

5 VÝSKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY

- H.2.1.1: Profil argumentu špecifikovaný kritériami 1. až 8. je minimálny systém parametrov, ktoré postačujú na výber jedného spomedzi konkurenčných argumentov, resp. postačujú na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré nie je možné preferovať ani jeden z konkurenčných argumentov.
- Na hodnotenie úspešnosti argumentov využijeme inštrumentálne spojenie metodologických, resp. pragmatických cieľov (ako špecifických parametrov profilu argumentov) so zvyšnými parametrami (resp. ich hodnotami). Napríklad, ak metodologický cieľ argumentu je zdôvodnenie určitej tézy, tak je relevantná otázka, či jednotlivé hodnoty zvyšných parametrov profilu argumentu umožňujú dosiahnutie tohto cieľa.

6 ÚLOHY JÚL-DECEMBER 2018

1. Definícia kľúčových pojmov (Júl – Október 2018)

Úlohou je rozpracovať pracovné definície pojmov (výrazov) *argument, logicko-metodologicko-pragmatický profil argumentu, logické, metodologické a pragmatické parametre, teoretický argumentačný rámec, rekonštrukcia a hodnotenie argumentu* a i.), ako aj stanoviť pracovné definície ďalších pojmov, predovšetkým pojmu *konkurenčný pár argumentov, resp. n-tica konkurenčných argumentov, či nejednoznačne hodnotený argument.*

6 ÚLOHY JÚL-DECEMBER 2018

2. Špecifikácia hodnôt navrhovaných parametrov

(September – December 2018)

V tomto kroku podrobne špecifikujeme hodnoty parametrov pracovnej verzie nami navrhnutej klasifikačnej schémy LMP-profilu argumentov. To znamená, že bude potrebné presne definovať predovšetkým tie pojmy nášho klasifikačného systému, ktorých význam nie je v odbornej literatúre ustálený alebo explicitne stanovený. Navyše, v prípade, že sa v tejto fáze riešenia projektu ukáže, že niektorý typ hodnoty určitého parametra v pracovnej verzii chýba a jeho doplnenie môže zjemniť klasifikačný aparát, danú schému hodnôt parametrov doplníme.

6 ÚLOHY JÚL-DECEMBER 2018

3. Výber hlavných teoretických argumentačných rámcov

(Júl – August 2018)

V tomto kroku je potrebné špecifikovať všetky tie hlavné teoretické prístupy, v rámci ktorých budeme v hlavnej fáze projektu rekonštruovať a hodnotiť problematické argumenty. Predpokladáme, že do tejto podmnožiny zaradíme minimálne tieto prístupy: a) pragma-dialektický prístup; b) Waltonov model argumentačných schém; c) Pollockov model vyvrátiteľných argumentov; d) klasickú, resp. hyperintenzionálnu logiku; a e) bayesiánsky model argumentácie. Výber uvedených prístupov sa v tomto bode môže modifikovať. Uvedené prístupy však vyberieme tak, aby bola zastúpená každá z uvedených troch kategórií: i) logické systémy (napr. PL1); ii) teória argumentácie (napr. Waltonov model); iii) formálna epistemológia (napr. bayesiánsky model).

6 ÚLOHY JÚL-DECEMBER 2018

4. Výber problematických argumentov (Júl – December 2018)

Je potrebné pripraviť databázu problematických argumentov z jednotlivých expertných oblastí: a) oblasť aplikácie práva, b) oblasť aplikácie etiky, c) oblasť aplikácie sociológie, d) oblasť aplikácie ekonómie, e) oblasť aplikácie politológie, resp. odborný politický diskurz, a f) oblasť ekológie a environmentalistiky.

Zaujímať nás budú jednak príklady, v ktorých vystupuje určitý argument, ktorý sa v danej expertnej oblasti hodnotí ako korektný, no jeho formalizácia vo viacerých odlišných teoretických argumentačných rámcoch vedie k jeho odlišnému hodnoteniu (napríklad ako induktívne slabého vzhľadom na jeden formálny systém, no vyvrátiteľne presvedčivého vzhľadom na iný systém, a pod.); jednak tiež príklady n-tíc konkurenčných argumentov (zdôvodnení, predikcií, retrodikcií i explanácií).

6 ÚLOHY JÚL-DECEMBER 2018

- Vo fáze prípravných prác budú pri riešení úloh 1 – 3 postupovať všetci členovia riešiteľského tímu spoločne. Štvrtú úlohu budú riešiť vzhľadom na jednotlivé expertné oblasti v tomto zastúpení: a) oblasť aplikácie práva (F. Gahér, D. Glavaničová), b) oblasť aplikácie etiky (M. Zouhar, D. Glavaničová), c) oblasť aplikácie sociológie (I. Hanzel, J. Halas), d) oblasť aplikácie ekonómie (I. Hanzel, J. Halas), e) oblasť aplikácie politológie, resp. odborný politický diskurz (V. Marko, L. Bielik, J. Halas, T. Kollárik), a f) oblasť ekológie a environmentalistiky (V. Marko, L. Bielik).

7 KOMPETENCIE A ÚLOHY

○ F. Gahér

- definovanie kľúčových pojmov súvisiacich s logicko-metodologicko-pragmatickým profilom argumentov, predovšetkým tých pojmov a parametrov, ktoré súvisia so štruktúrou argumentov, ich modálnym charakterom, ako aj s metodologickými a pragmatickými cieľmi ich použitia
- testovanie hypotéz na príkladoch konkurenčných argumentov (resp. ich rekonštrukcií) z oblasti práva a etického diskurzu
- východiskom porovnávania jednotlivých rekonštrukcií a hodnotení argumentov budú viaceré systémy logiky a niektoré prístupy z teórie argumentácie;

7 KOMPETENCIE A ÚLOHY

○ M. Zouhar

- kritické posúdenie niektorých koncepcií z teórie argumentácie a analýza typológií argumentov
- testovanie hypotéz projektu predovšetkým v normatívnom diskurze (etika)

○ I. Hanzel

- rekonštrukcia argumentov v oblasti ekonomických vied a sociológie na základe viacerých prístupov teórie argumentácie
- testovanie hypotéz projektu v oblastiach aplikácie sociológie a ekonomických vied

7 KOMPETENCIE A ÚLOHY

○ V. Marko

- transformácia argumentov do formálneho jazyka a spresnenie postupov, ktoré sa používajú pri ich analýze a rekonštrukcii
- testovanie výskumných hypotéz v oblasti politológie a ekológie

○ L. Bielik

- porovnanie rekonštrukcie a hodnotenia problematických argumentov z hľadiska Pollockovej komputačnej koncepcie vyvrátiteľného usudzovania, bayesiánskej epistemológie a niektorých prístupov induktívnej logiky
- testovanie výskumných hypotéz v oblasti politológie a ekológie

7 KOMPETENCIE A ÚLOHY

○ J. Halas

- testovanie hypotéz projektu v oblastiach aplikácie sociológie, ekonómie a politológie (resp. odborného politického diskurzu), najmä v kontexte niektorých teórií argumentácie

○ T. Kollárik

- testovanie hypotéz projektu v oblastiach aplikácie sociológie a politológie

○ D. Glavaničová

- testovanie hypotéz projektu v oblastiach etiky a práva

ZDROJ

- Vecný zámer projektu „Analýza, rekonštrukcia a hodnotenie argumentov“
  - Zodpovedný riešiteľ: Prof. PhDr. František Gahér, CSc.

